КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет туризму, бізнесу і психології
Кафедра психології і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-виховної роботи
_____ Мирослав СОЛОВЕЙ
«27» червня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологічна служба в системі освіти

галузь знань	***05 соціальні та поведінкові науки***
спеціальність	***053 психологія***
освітній рівень	***бакалавр***
освітня програма	***Практична психологія***
статус дисципліни	***нормативна***

Форма здобуття освіти: *денна*
Навчальний рік: *2022 /2023*
Семестр: *VII*
Кількість кредитів ЄКТС: *3*
Мова навчання: *українська*
Форма підсумкового контролю: *іспит*

КИЇВ – 2022

Розробник(и): Кириленко В.Г., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології і туризму.

Схвалено на засіданні кафедри психології і туризму.
Протокол № 17 від «01» червня 2022 року.

Завідувач кафедри Олександр БОНДАРЕНКО

Схвалено на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології.
Протокол № 9 від «27» червня 2022 року.

Голова вченої ради факультету Наталія ЖДАНОВА

1. Мета вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологічна служба в системі освіти» є складовою загальнопсихологічної та теоретичної підготовки студентів, що спеціалізуються в галузі психології. Головна мета курсу полягає у формуванні у здобувачів освіти потреби в розумінні необхідності надання психологічної допомоги всім учасникам освітнього процесу як в теоретичному, так і в практичному напрямі фахової підготовки.

Курс спрямований на удосконалення теоретичної підготовки практичних психологів та на демонстрацію перспективи працевлаштування за обраною професією. Удосконалення знань відбуватиметься не тільки шляхом набуття практичного досвіду, а й зростанням вимог до загальної та професійної культури психолога, до рівня його підготовки.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) 3 кредити ЄКТС 90 год., у тому числі:
лекції – 14 год.
семінарські заняття – 16 год.
самостійна робота – 60 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни

Психологічна служба в системі освіти - комплексна дисципліна, її зміст ґрунтується на тих відомостях, які були отримані здобувачами з інших дисциплін – загальної, вікової, соціальної психології тощо. Вказаний курс має тісні міжпредметні зв'язки з такими дисциплінами, які студенти опанували на попередніх етапах навчання, а саме, таких курсів: «Вікової психології», «Соціальної психології», «Загальної психології», «Основ психотерапії і консультування», «Нейропсихології», «Психодіагностики» дозволить студентам краще опанувати вище вказаний курс.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Психологічна служба в системі освіти» *є* обов'язковим для вивчення курсом, що входить до блоку дисциплін професійного циклу та призначений для створення у студентів цілісного уявлення про особливості роботи практичного психолога в закладах освіти.

Лекційне викладення теоретичного матеріалу супроводжується виконанням студентами самостійних завдань, спрямованих на опрацювання літературних джерел і систематизації основного масиву знань, що складають зміст курсу.

Курс викладається протягом VII семестру. Зміст курсу складається з одного змістовного модуля, який структуровано за темами, що входять в навчальну програму. В темах лекційного матеріалу представлені різні види роботи практичного психолога та соціального працівника, пов'язані з проведенням діагностики, корекції психічного розвитку дітей, з консультуванням педагогів та батьків, з оформленням документації та робочого місця психолога і соціального працівника.

Окремо представлено історію створення психологічних служб в системі освіти, висвітлено питання організації діяльності психолога, виділено особливості оформлення документації, яка регламентує роботу шкільного психолога і соціального працівника/педагога, проведено аналіз нормативно-правової бази, представлені матеріали, які допоможуть шкільному психологу раціонально спланувати робочий час.

5. Завдання (навчальні цілі):

Основні завдання вивчення навчальної дисципліни «Психологічна служба в системі освіти» пов'язані з формуванням у студентів *інтегральної компетентності:*

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

У процесі засвоєння дисципліни формуються як загальні, так і фахові компетентності.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13. Глибоке розуміння етичних норм діяльності та гуманістичних цінностей людства.

До ***фахових компетентностей*** слід віднести:

ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

ФК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну

ФК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

ФК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ФК 15. Здатність забезпечувати та підтримувати психологічне здоров'я дітей в умовах шкільного навчання, проводити діагностично-корекційну роботу та психологічний супровід обдарованих дітей

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		**Форми (та / або методи і технології навчання)**	**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання** *(за необхідністю)*
Код	**Результат навчання**		
ЗНАТИ:			
1.	1.1. Знати науково-організаційних принципів функціонування психологічної служби; нормативно-правові основи діяльності практичного психолога в системі освіти; 1.2. Знати специфіку та зміст діяльності психолога навчального закладу, структуру начального	Лекційні заняття: методи проблемного навчання, методи інтерактивного навчання (дискусії, евристична бесіда), метод моделювання професійних ситуацій	індивідуальне усне опитування, модульна контрольна робота, іспит .

	закладу, психолого-педагогічні основи управління навчальним закладом, організацію і форми діяльності психологічної служби навчального закладу; стратегію психологічних служб освіти та основні напрями роботи шкільного психолога; 1.3. Знати історію і тенденції розвитку психолого-педагогічних концепцій, сучасні психолого-педагогічні технології, основні поняття; 1.4. Знати етичні і правові норми, які регулюють відносини людини до людини, оточуючого середовища.		
УМІТИ:			
2.	2.1. Уміти організувати та провести психологічне обстеження дітей з використанням стандартизованого інструментарію, включаючи первинну обробку даних; 2.2. Уміти вибирати форми та методи роботи з дітьми, батьками, педагогами і надавати психологічну допомогу та підтримку суб'єктів освітньої установи; виділяти пріоритетні напрями роботи, встановлювати першочерговість, тривалість та характер роботи; 2.3. Уміти будувати взаємовідносини з колегами, знаходити, розуміти і реалізовувати управлінські рішення в своїй професійній діяльності, давати рекомендації зацікавленим особам з питань добору кадрів, відбору кандидатур на адміністративні посади, з оптимізації навантаження	Семінари (метод проблемного навчання; метод інтерактивного навчання: дискусії, евристична бесіда); рефлексивні техніки; кейс-метод; методи активного навчання: метод проєктів, метод моделювання професійних ситуацій)	індивідуальне усне опитування, метод самооцінки; модульна контрольна робота, іспит

	викладачів та учнів, укомплектуванню навчальних груп; 2.4. Уміти розкривати психологічний зміст і знаходити шляхи вирішення проблем, пов'язаних з вирішенням практичних завдань в освіті; 2.5. Уміти використовувати отримані знання на практиці. людини.		
КОМУНІКАЦІЯ:			
3.	3.1. Володіти уміннями профілактичної, діагностичної та корекційної роботи; навиками планування та розробки розвивальних, психокорекційних програм з урахуванням індивідуальних, статево вікових особливостей учнів; 3.2. Володіти прийомами і техніками психологічного консультування в навчальному закладі; методами психологічної просвіти учасників навчально-виховного процесу; 3.3. Володіти системою знань про закономірності і принципи навчального процесу, вміти їх використовувати в практичній діяльності; 3.4. Володіти теоретичними знаннями у галузі організації і функціонування психологічної служби в освіті; основними методами шкільної психології і навичками її використання; 3.5. Володіти уміннями профілактичної, психотерапевтичної, діагностичної, консультативної і	Семінари (метод проблемного навчання; метод інтерактивного навчання: дискусії, евристична бесіда); кейс-метод; рефлексивні техніки; елементи тренінгу; метод проєктів, метод моделювання професійних ситуацій)	індивідуальне усне опитування, метод самооцінки; модульна контрольна робота, іспит

	корекційної роботи; навичками роботи з різними категоріями дітей, складання плану роботи та ведення документації.		
АВТОНОМНІСТЬ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ:			
4.	4.1.Самостійно планувати, організовувати та здійснювати пошук літератури за темою, читання наукових текстів; виклад прочитаного матеріалу; узагальнення, порівняння та перенесення отриманих знань на інші галузі психології; 4.2 Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.	Виконання індивідуальних та групових практичних завдань, підготовка презентацій	Оцінювання виконання індивідуальних та групових практичних завдань, письмова МКР

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання з дисципліни (код) / **Програмні результати навчання (назва)**	**1.1**	**1.2**	**1.3**	**1.4**	**2.1**	**2.2**	**2.3**	**2.4**	**2.5**	**3.1**	**3.2**	**3.3**	**3.4**	**3.5**	**4.1**	**4.2**
ПРН 1 Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				+	+
ПРН 2 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань		+				+	+	+			+	+				
ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології	+	+		+	+			+	+					+	+	+

психологічної допомоги.																
ПРН 6 Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.			+	+			+		+			+	+			
ПРН 7 Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.		+	+		+	+		+		+	+				+	
ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.	+		+		+	+		+		+	+			+		
ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	+	+		+		+	+		+		+				+	+
ПРН 19. *Враховувати ментальні та релігійні особливості досліджуваних та клієнтів у професійній роботі.*		+								+	+	+	+	+	+	+
ПРН 20. Складати програми психологічного супроводу обдарованих дітей та дітей з особливими потребами.		+		+	+			+		+	+		+	+	+	+
ПРН 21. Здійснювати комплекс реабілітаційних заходів з відновлення психологічного здоров'я.			+			+				+					+	

8. Система оцінювання результатів навчання студентів

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання студентів для дисципліни «Психологічна служба в системі освіти» має таку структуру:

семестр	форма підсумкового контролю	види навчальної діяльності здобувача	максимальна кількість балів
		аудиторна та самостійна робота	**50**

VII	іспит	модульна контрольна робота (МКР)	**20**
		іспит	**30**

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового балу за поточну (аудиторну та самостійну) роботу протягом семестру та рейтингового балу за МКР.

Поточне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється в національній 4-бальній шкалі («5», «4», «3», «2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів.

Для засвоєння понять з запропонованого курсу студентам пропонується на семінарських заняттях система різних завдань, задач та вправ. Задачі та вправи є нетиповими, але вкрай необхідними для сучасного психолога. Вони сприяють розвитку суджень, аналізу, узагальнення, активізують пошук фундаментальних знань для вирішення тієї чи іншої задачі.

Аудиторна робота студентів включає участь в семінарських та / або практичні заняття.

«5»	*студент демонструє вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою, вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та першоджерела; вміє вводити та використовувати власні класифікації, аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки*
«4»	*студент демонструє достатньо вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою та першоджерелами, відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та вивчення першоджерел; допускає неточності та несуттєві (які кардинально не міняють суть) помилки у визначені понять та категорій і т.і., але легко усуває їх завдяки додатковим питанням*
«3»	*студент частково володіє матеріалом теми семінару; репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначені понять та категорій і т.і.; нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання*
«2»	*студент демонструє нездатність розкрити питання семінару; не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє науковими фактами та категоріями, не знає основних закономірностей психічних явищ; показує низький рівень загальногуманітарного та наукового мислення*

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи здобувачів

«5»	*робота виконана правильно, повністю і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані*
«4»	*робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані*
«3»	*робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності дотримані частково*

«2»	*робота виконана на неприйнятно низькому рівні; оформлення не відповідає вимогам; вимоги академічної доброчесності не дотримані*
«0»	*робота не виконана*

Модульна контрольна робота (МКР) проводиться наприкінці семестру і охоплює весь зміст навчального модуля. МКР оцінюється за 4-бальніою шкалою («5», «4», «3», «2»). Трансформація оцінки у рейтинговий бал за МКР проводиться у такий спосіб:

Форма підсумкового контролю – ІСПИТ

«5»	–	20 балів
«4»	–	16 балів
«3»	–	12 балів
«2»	–	8 балів
Неявка на МКР або відповідь відсутня	–	0 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи студентів

«5»	*при виконанні завдання студент демонструє широку обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, дає вірне та коректне визначення основним поняттям і психологічним термінам; вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки*
«4»	*при виконанні завдання студент показав достатню обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, але виявляє при цьому недостатнє вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коментарі і висновки*
«3»	*при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, низьке розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, труднощі у проведенні аналізу психологічної ситуації або емпіричних даних та формулюванні коректних та вірних коментарів і висновків*
«2»	*при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, нерозуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, невміння проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки*
«0»	*робота не виконана*

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового балу за роботу протягом семестру і рейтингового балу за МКР.

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за наступною схемою**:**

підсумковий рейтинговий бал	оцінка за шкалою ЄКТС	підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою	
		форма підсумкового контролю – **залік**	форма підсумкового контролю – **іспит**

90 – 100	A	зараховано	відмінно
82 – 89	B		добре
75 – 81	C		
66 – 74	D		задовільно
60 – 65	E		
0 – 59	FX	незараховано	**незадовільно** з можливістю повторного складання

Підсумкова форма контролю у VII семестрі – Іспит **в усній формі.**
Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту необхідним є виконання ним вимог навчального плану і графіка навчального процесу, а саме: усі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані, усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30.** Викладач оцінює відповідь здобувача на іспиті за 4-бальною шкалою. Отримана оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

«відмінно» – 30 балів
«добре» – 23 бали
«задовільно» – 18 балів
«незадовільно» – 0 балів

Критерії оцінювання усної відповіді здобувача на іспиті:

«відмінно»	*повна і правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білета, здобувач демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних питань курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни*
«добре»	*в цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими неточностями та недоліками*
«задовільно»	*поверхнева відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач припускається помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення*
«незадовільно»	*відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання внаслідок незнання програмного матеріалу*

Якщо здобувач на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно», «добре», «задовільно»), то йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.
Відпрацювання всіх пропущених лекційних та семінарських занять, обов'язкове виконання завдань для самостійної роботи

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	№ і назва теми (включно з темами, винесеними на самостійне	Кількість годин			
		денна форма		Заочна форма	
		Разом	у тому числі	Разом	у тому числі

	опрацювання)		лекції	Семінарські/практичні заняття	Самостійна робота		лекції	Семінарські/практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1									
Змістовий модуль 1. **Основи практичної роботи психологічної служби**									
1.	Психологічна служба як галузь прикладної психології. Роль психологічної служби в системі освіти.	21	2	4	15				
2.	Становлення психологічної служби в системі освіти за кордоном та в Україні. Концепція психологічної служби навчального закладу	2	2						
3.	Зміст та організація роботи практичного психолога в закладах освіти різних типів.	9	2	2	5				
4	Характеристика видів діяльності практичного психолога в системі освіти	14	2	2	10				
5	Сучасна модель діяльності психолога в освітньому закладі системи освіти. Технології роботи практичного психолога	14	2	2	10				
6	Роль і місце соціально-психологічної служби навчального закладу в освітньому середовищі	14	2	2	10				
7.	Психологічна служба у вищому навчальному закладі.	16	2	2	10				
	МКР			2					

	Разом за модулем 1	90	14	16	60				
	Усього годин	90	14	16	60				

10. Рекомендовані джерела (у тому числі інтернет-ресурси)

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: навч.посіб. Харків: Фоліо, 1996. 237 с.
2. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання. К.: ІЗМН, 1998. 240 с
3. Кісарчук З. Г., та інші Спеціалізована психологічна служба: основні види психологічної допомоги населенню: Метод. рекомендації для психологів-практиків. Кісарчук З. Г., Журавльова Н. Ю., Онищенко Г. І., Юрченко Т. П. К.: Мінчорнобиль, 1995. 46 с
4. Кириленко В.Г. Консультативні практики в соціальній роботі: навчально-методичний посібник / В.Г. Кириленко. – К.: Університет «Україна», 2020. – 358 с
5. Кириленко В.Г. Навчання в інклюзивному освітньому середовищі // Рекомендації студентам щодо активного навчання в умовах онлайн-освіти / Базиленко А.К., Іванова І.Б., Кириленко В.Г., Кондукоцова Н.В. / К.: Університет «Україна», 2020. – С. 47-62
6. Конєва А. П., Лисенко В. П., Тітова Т. М., Фурман А. В. Етичний кодекс товариства психологів України. К.; Донецьк, 1993. 8 с.
7. Легка Л. М. Організація діяльності психологічни х служб : навч. посіб. Л. М. Легка, Л. Г. Семенча. Л. : Новий Світ-2000, 2010. 370 с.
8. Ліщинська О. А. Профілактика психологічного насильства у сім'ї та освітньому середовищі : метод. рек. Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. К.: Міленіум, 2010. 67 с.
9. Максимова Н.Ю. Виховна робота з соціально дезадаптованими школярами: Методичні рекомендації. К.: ІЗМН, 1997. 136 с.
10. А.Г. Обухівська Діяльність психолого–медико–педагогічних консультацій в умовах інтеграції дітей з особливими освітніми потребами. А.Г. Обухівська, Т.Д. Ілляшенко, Т.В. Жук. К. : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 140 с
11. В.М.Оржеховська та інші Класний керівник у сучасній школі: методич.посіб. В.М.Оржеховська, О.І. Пилипенко та ін. К.: Інститут змісту і методів навчання, 1996. 156 с.
12. 10.Педагогічно–правова профілактика правопорушень серед учнівської молоді. К.: ІЗМН, 1997. 248 с.
13. Петрунько О.В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіасередовищі: монографія. 2-ге вид. Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2011. 480 с.
14. Панок В.Г. Інноваційні моделі підвищення кваліфікації працівників психологічної служби і консультантів ПМПК. авт. кол. за ред. Панка В.Г., Гаркавенко З.О. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 219 с.
15. Панок В.Г. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК. За наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ : Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 90 с.
16. Панок В. Г. Психологічна служба : навч.-метод. посіб. для студентів і викладачів. В. Г. Панок. 2-е вид. Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2013. 328 с
17. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2013. 232 с.
18. Педагогічно–правова профілактика правопорушень серед учнівської молоді. Київ: ІЗМН, 1997. 248 с.
19. Приходько Ю.О. Практична психологія: Введення у професію: Навч. посібник. Київ: Каравела, 2012. 248 с.
20. Строяновська О.В. Психологічна служба в системі освіти: Практикум з навчального курсу для практичних психологів : Навчальний посібник. К.: Каравела, 2010. 176 с.

21. Цушко І.І. Формування навичок захисту і збереження репродуктивного здоров'я учнівської і студентської молоді : практ.посіб. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013. 104 с.

22. Щербан Т.Д. Психологія навчального спілкування: Монографія. К.: Міленіум, 2004. 346 с.

23. Яцків Нейропсихологічний підхід у діяльності практичного психолога дошкільного навчального закладу. *Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України*. Вип. 31. 2016. С.594-606

24. Sonja Fischer. Materialen zum Thema. Das lernen lernen, 2007. 17 s. Режим доступу: http://gs-altstadt-dingolfing.de/Lernen-lernen.DOC